

Szent Gergely pápa homíliájából Szent János evangéliumának pünkösdi szakaszához

„A Vigasztaló Szentlélek, akit az Atya küld az én nevemben, ő megtanít titeket mindenre, és fölidéz nektek mindent, amit mondtam vala nektek.” A legtöbben tudjátok, atyámfiai, hogy görög nyelven a *parakleitos* latinul ügyvédet vagy vigasztalót jelent. Azért nevezzük ügyvédnek, mert a vétkesek botlásáért közbenjár az Atya igazságosságánál. Azért hisszük róla, hogy bár egylényegű az Atyával és a Fiúval, mégis könyörög náluk a vétkesekért, mert ő sarkallja könyörgésre azokat, akiket betöltött. Ezért mondja Pál is: „Mert maga a Lélek esedezik értünk elmondhatatlan sóhajtozásokkal.” De az, aki kér, bizonyára kisebb annál, akit kér. Hogyan lehet tehát azt mondani a Lélekről, aki nem kisebb, hogy könyörög? Csakis úgy, ha a Lélek könyörög akkor, amikor könyörgésre indítja azokat, akiket betöltött. Vigasztalónak pedig ugyanezen Lélek azért mondatik, mert míg reményt ad a bocsánatra, megkönnyebbíti a háborgatás közepette azoknak a lelkét, akik töredelmet éreznek, amiért a bűn áthatotta őket. Igaz tehát a róla szóló ígélet: „Ő megtanít titeket mindenre.” Mert ha ugyanezen Lélek nincs jelen annak a szívében, aki hallgatja a tanítást, fölösleges a tanító beszéde. Senki ne tulajdonítsa tehát azt, amit valamely tanító szájából megértett, annak az embernek, aki tanít: mert ha nincs jelen belül, aki tanítsa, a külső tanító nyelve hiába fáradozik! Íme, amikor beszél, egyetlen hangot hallotok mindnyájan és ugyanúgy, mégsem ugyanúgy fogjátok föl a hallottak értelmét. Ha tehát a hang nem többféle, mi másért többféle a ti szívetekben a hang értelme, ha nem azért, mert van egy belső mester, aki egyeseknek kiváltságos módon adja tudtára a hang értelmét, noha azt közös intésként hallottátok. A Lélek kenetéről mondja János ezt is: „Amiképpen a kenet tanít titeket mindenről.” A hangból tehát nem fakad bölcsesség, amíg a Lélek kenete nem éri a lelket. De miért is mondjuk el mindezt az emberi tanításról, ha még maga a Teremtő sem szól az emberi értelemhez, hanem csak a Lélek kenete által? Bizony Káin, mielőtt atyjafia megölését tetteg elkövette volna, hallotta: „Vétkeztél, nyugodjál!” De mert vétkei úgy kívánták, hogy hanggal legyen figyelmeztetve, és nem a Lélek kenete által, nem volt képes meghallani Isten szavát, és megvetően elutasította azt. Bizony azt is meg kell kérdeznünk, hogy vajon miért mondatik ugyanezen Lélekről: „fölidéz nektek mindent”, amikor fölidézni az szokott, aki kisebb. De mivel a fölidezés olykor a szolgálatétel egyik fajtáját jelenti, a láthatatlan Lélekről is lehet mondani, hogy fölidéz; nem azért, mert alulról hozza föl nekünk a tudást, hanem azért, mert rejtekből. „Az én békémet hagyom nektek, az én békémet adom nektek.” Ezen a világon itt hagyom, amazon átadom. Az utánam következőknek itt hagyom, az utánam érkezőknek átadom.

Földváry Miklós fordítása